
INHOUD Bulletin nr. 41

- 2** **Diesviering 16 februari 2008**
een verslag
- 7** **De afgeleide van de functie van Weierstrass**
Rudy Kousbroek
(vervolg estafettereeks)
- 10** **HALO 90 jaar**
Paula van Cleef-Joachimsthal
- 14** **HALO in Flower Power-tijd**
Benny Plaisier-Kerstens
- 17** **De Loting**
Drs. R. Schoonveld, rector
- 18** **Het Amsterdams Lyceum in de pers**
- 20** **In memoriam Herman Sandberg**
- 23** **Herinneringen**
Constance Wibaut
- 24** **Van het secretariaat**

Diesviering 16 februari 2008

Gast spreker Tom de Swaan (1965)

“Wat een spreker is die man...” (Wim Kan)

Onze prominente gast spreker is van mening, dat voorzitter Piet Boekel een wat karige samenvatting heeft gegeven van zijn cv, reden waarom Tom de Swaan met een lijvige aanvulling van functies en nevenfuncties komt. Ik verwijs de lezer graag naar Wikipedia.

Tom is sinds zijn eindexamen nooit meer terug geweest, en had zich eigenlijk nooit gerealiseerd, dat zo'n klas met abiturienten zich in een jaar of dertig geheel verschillend ontwikkelt: “parallele loopbanen, daar dacht je aan”.

Een recente klassenreünie opende zijn ogen. Aan de uiterste kant van het spectrum zat een beroepswerkloze uit Oost Groningen. We begrijpen allemaal, dat Tom het alleruiterste aan de andere kant vertegenwoordigde. Geslaagder dan Tom kon ook bijna niemand zijn.

Tom begint aan zijn eerste onderwerp: de bankfusies.

De fusie tussen ABN en AMRO was een fusie tussen gelijkwaardige partners, dus geen overname, en dat had een paar vervelende consequenties, namelijk dat het moeilijk was om doublures te vermijden. ABN-AMRO werd daardoor dus een te dure bank met aanvankelijk een ontoereikende kostendiscipline.

Jammer, dat men niet eens te rade is gegaan bij de expert op fusiegebied prof. Schenk, die zeker gezegd zou hebben “niet doen”. Maar beide partners deden het toch, met als gevolg draconische bezuinigingen en massaontslagen om het kostenplaatje alsnog een beetje rond te krijgen.

In de tweede helft van de jaren 90 zocht *De Bank* zijn heil in omvangrijke acquisities, zo werden o.a. LaSalle en Banco Real gekocht. Die acquisities werden niet gefinancierd met de uitgifte van nieuwe aandelen (eigen vermogen), maar met ‘hybride’ kapitaalvormen.

Op deze wijze ontstond er een erosie van het eigen vermogen en werd *De Bank*, in vergelijking tot concurrenten, ondergecapitaliseerd.

De rol hierbij van financieel manager De Swaan blijft onderbelicht; jammer.

“En dat heb ik allemaal verprutst”, dat zou toch een mooie quote zijn geweest, en het wegdommelende gehoor flink hebben wakker geschud.

Na de internetbubble kwam er een tijdelijke acquisitiestop.

Om niet zelf opgegeten te worden, werd na veel Italiaanse toestanden Banca Antoveneta overgenomen, wat het huzarenstukje, zo weten we allemaal, van Rijkman Groenink werd. Maar het zou te weinig en te laat zijn.

Een megafusie met ING kwam tenslotte net niet tot stand, en Barclays werd een goede tweede keus. Maar een ongevraagde en onwelkome brief van het Children's Trust Fund zou het begin van het einde inluiden. De uitslag kennen we dus inmiddels.

Tom kijkt spiedend rond, en constateert dat zijn publiek waarschijnlijk wel uit 'goed volk' bestaat, "niet uit typische Postbank klanten". Dat *dédain*, waar komt dat toch vandaan? Heeft hij toch niet bij 'ons' geleerd. Hoorde later van een insider, dat dit historisch meer bij AMRO dan bij ABN hoorde.

En zo komt Tom bij het tweede onderwerp: de kredietcrisis.

Erg veel nieuwe gezichtspunten leverde dit de getrainde NRC-Handelsbladlezer - toch de doelgroep van de spreker - niet op.

Tom staat uitvoerig stil bij de oorzaken:

1. Goedkope leningen, die de huizenprijzen in de VS opdreven, en weer leidden tot nieuwe leningen met de overwaarde als onderpand, die bijna per dag verzilverd konden worden. Ik herinner me dat in maart 2007 - het begin van de crisis - CNN sprak over 'Ninja's': no Income, no Job, no Asset. Ninja's waren de arme mensen die opgezadeld werden met leningen, die ze niet konden betalen.

2. Het verpakken van de sub-prime leningen in zogenaamde 'structured credit products', die hun weg over de hele (financiële wereld) vonden.

Jammer, dat spreker NRC columnist Maarten Schinkel niet even aanhaalde, die in dezelfde week klip en klaar uitlegde hoe het zat. Ik onthoud het u niet; daar gaat-ie. Een bedrijf koopt 1000 munten van 2 euro (asset-X), en 1000 waardeloze knopen (asset-Y), noemt het totaal asset-Z (bestaande uit 2000 eenheden), die dus gemiddeld per stuk 1 euro waard zijn. Vervolgens worden de 1000 euromunten verkocht, en blijven er dus 1000 (waardeloze!) knopen over voor een gemiddelde prijs van 1 euro per knoop.

De waardeloze helft van asset-Z blijft dus op de balans staan voor 1000 euro.

Hoewel balans? De assets-Z uit het voorbeeld werden omgetoverd tot *special investment vehicles* en kwamen op de balansen van dochterondernemingen, veelal gevestigd op exotische eilanden. In geval van nood konden die een beroep doen op de moeder.

In het financiële jargon heet dat een *financiële innovatie*, maar tenslotte werd het *een lijk in de kast*, waarop (door de moeder) fiks moest worden afgeschreven.

3. Na het uitpakken van de lijken in de kast gingen de ratings van vele besmette banken omlaag, en begon de echte vertrouwenscrisis in het systeem, die leidde tot een heuse ‘credit crunch’.

Over de uiteindelijke gevolgen tast zelfs De Swaan nog in het duister.

Is het ergste voorbij? Ook hij weet het niet.

Er zitten ook nog wat adders onder het gras:

- de overcreditering van de Amerikaanse consumenten;
- de Amerikaanse handelstekorten met het buitenland;
- de tekorten op de Amerikaanse federale begroting;
- de uiteindelijke omvang van de kredietcrisis zelf.

Na een bloemetje voor zijn vrouw en een fles originele Boeckel (letterlijk een vondst van voorzitter Piet) voor de spreker mag ook de rector nog wat zeggen en kunnen de gasten van de OLO eindelijk echt aan de borrel en aan de praat.

Hoewel? Onze tijd is eigenlijk op.

DHK

Bezoekers Diesviering 16 februari 2008

1938	Mary van den Dries-Wiedemann	1952	Crit Horsman
1942	Han van der Linden-Schadd		Hanneke Bino-Hamme
1943	Nelle Spitz-van Oss		Polo de Haas
	Paula van Cleef-Joachimsthal	1953	Bum van Willigen
1944	Lidy Melchers-Oud		Susanne Visser-Rosema
1946	Hans van Loon		Peter Molenaar
	Nora Dilg		Gijs van Stijgeren
1947	Hetty van IJzendoorn-Schaeffer		Ewout van Dishoeck
	Gerrie van der Werff en echtgenote	1954	Els Zwolsman-Krol
1948	Rob van Walree		Louis Lissaur
	Leo Vollbracht		Marion Querido-Goldstein
	John Massaut		Mariette Ribbink-Kohly
1949	Ariane Amsberg		Albert van Nierop
	Nan van Halm-van Nierop	1955	Wieke Löwenstein-Haitsma Mulier
1950	Corry Vollbracht-Muller		Tom van Nierop
	David van Huiden	1956	Elselies La Lau
	Nan de Roy van Zuydewijn-van Gulden		Tjaco La Lau
1951	Olga Advokaat-Coebergh		Knud Dominicus van den Bussche
	Paul Horsman	1957	Gea Kok
	Wim Pezaro		Anneke Schendstok-Stradmeijer
	Hans van Dam		
	Roel Soeting		

1958	Reina Spier-van der Woude
Carla Kluiters-van Weeren
Bertien Schutte
Akke Witte
Henny Hagenberg-Schreuder
Henk Hagenberg	1964	Derk Kappelle
1959	Pim Lohmann
Paula de Vree-Fernandes
Rita Lijs
Danielle Sajet	1965	Jan Luder
Tom de Swaan
Yvonne de Swaan-Klein
1960	Helma Drukker	1966	Evelyn Koppel-Marcus
Joost Sondheim
Elise Leguit
Doortje Teske-Gunters
Fransje Volmer
1961	Lodie Voûte
Dick Regenboog
Roek van Heusden	1967	Marion Spittuler
Ellen Mackaay-Cramer
Joost van Heusden
Sander Tholen
Maarten Lemberger
1962	Martijn Hogeweg
Donald Koppel	1968	Reinout Hogeweg
Max Gerschtanowitz
Dik van Mourik
1963	Marijke ten Bosch-Blase
Piet Boekel
Polly Neeter
Jeannette Winters
Tineke Rigters-Aris
Anne Scheltema Beduin
Gerard Cremer	1970	Jenny Smoiro
Petra Schraa
		1979	Lucas van Waveren
		1980	Dennis Querido
		2002	Philip Hermarij, assistentie

Velen waren in het gezelschap van echtgenoot, echtgenote of partner.

Drs. Roel Schoonveld
Mevr. Tineke de Jong
Drs. Piet Schraa
Dhr. Marinus Jansen
Betty van Cleef, assistentie

Een interview met de rector in Het Parool naar aanleiding van het rapport Dijsselbloem werd geïllustreerd met een paginagrote foto. Tijdens de OLO-middag twee dagen later lag het artikel ter inzage (zie pag.18/19)

De afgeleide van de functie van Weierstrass.

door Rudy Kousbroek

In een recent artikel van Elsbeth Etty in het Boeknummer van de NRC kwam de volgende zin voor: "*de HBS en gymnasiumleerlingen...leden aan een ronduit sensationeel gebrek aan kennis van de literatuur.*"

De redactie had deze zin uitgekozen om in een kader te plaatsen, in rode letters midden op de bladzijde, maar daar was ervan gemaakt: "*Op de HBS heerste een sensationeel gebrek aan kennis van de literatuur.*" – alleen nog maar HBS, de gymnasiumleerlingen zijn verdwenen.

Het is een goed voorbeeld van de werking van een vooroordeel. Er bestond - en er bestaat blijkbaar nog steeds - in Nederland de overtuiging dat Gymnasiumleerlingen een hoger intellectueel niveau vertegenwoordigen en meer in literatuur geïnteresseerd zijn dan HBS'ers. Dit wijdverbreide geloof was trouwens ook aanwezig in mijn familie en ook ik was van jongs af voorbestemd naar het gymnasium te gaan.

Maar daar kwam de klad in als gevolg van de Japanse internering in Nederlands-Indië. Toen ik in Nederland arriveerde was ik 16 jaar en 'bij' voor alle vakken, behalve oude talen; als gevolg daarvan kon ik zonder moeite meteen op de HBS-afdeling van het Amsterdams Lyceum terecht. Dat was force majeure en wij legden er ons bij neer; maar ook werd al snel duidelijk dat de slechte reputatie van de HBS, in elk geval op het Amsterdams, op bijgeloof berustte. In mijn ervaring was het eerder omgekeerd. Dan heb ik het nog niet eens over het historische feit dat alle Nederlandse Nobelprijswinnaars HBS'ers waren, maar gewoon over mijn eigen klas: drie van mijn medeleerlingen in de hogere klassen van de HBS (van 18 leerlingen) waren enthousiaste lezers. De eerlijkheid gebiedt mij te zeggen dat wijzelf ook in de superioriteit van het gymnasium geloofden en twee van ons, waaronder ikzelf, volgden op eigen initiatief privélessen Latijn.

Wij vormden niet alleen een belezers, maar ook een bibliotheek kern. Zo had een van ons ontdekt dat een zekere boekhandel op de hoek van het Valeriusplein (sinds lang verdwenen) een bepaalde dichtbundel van P.C. Boutens nog nieuw in voorraad had; we kochten er elk één, hoewel het onze financiële krachten in feite te boven ging.

Wij poëziefhebbers ontmoetten elkaar in deze en andere boekhandels (waaronder Allert de Lange op het Damrak); we kenden elkaar, en ik kan met mijn hand op mijn hart verzekeren: het waren allemaal HBS'ers, er waren geen gymnasiasten bij (die ontmoette je daar niet, die zaten in de kroeg te praten over geld verdienen). Maar er komt eerlijk gezegd nog een factor bij: onze HBS-klas had een

uitzonderlijke leraar Nederlands, die zich heel veel moeite heeft getroost om ons met de literatuur in aanraking te brengen. Hij kon slecht orde houden, maar als hij op dreef was werd het stil in de klas.

Aan hem dank ik mijn liefde voor Nijhoff en Achterberg, en hij was het ook die ons op een ochtend voorlas uit een zojuist verschenen fel omstreden roman, *De avonden* van G.K. van het Reve. De naam van deze leraar Nederlands was Dr J.G. Bomhoff, later hoogleraar in Leiden; ik denk dat hij gezorgd heeft voor meer dan één generatie van lezende HBS'ers.

Ik had een zekere liefhebberij voor portrettekenen en heb in mijn Lyceumtijd diverse leraren geportretteerd; Bomhoff was er een van. Een andere was Dr C.P. Gunning, de rector van het Lyceum, die ik mij herinner als een galmende verkondiger van holle frasen (zoals: 'Wie verliest, wint' en ' Zeg niet het is wel goed zo, zeg: het kan nog beter').

Deze tekeningen verschenen in het schoolblad *HALO*, maar de meeste ben ik helaas in de stormwind van een drukbezet leven kwijtgeraakt. Zo kon ik zeer tot mijn spijt niet het portret terugvinden dat ik in die tijd gemaakt heb van onze leraar wiskunde Dr L.A. van Wijk, de leraar die een onuitwisbare indruk op mij heeft gemaakt en die ik nog steeds beschouw als een van de uitzonderlijkste mensen die ik ooit heb gekend. Aan hem dank ik ook mijn liefde voor polyfone muziek en vooral J.S. Bach, die hij mij met veel toewijding en geduld heeft leren kennen.

Dr Van Wijk was zelf ook een talentvol pianist en hij speelde wanneer het uitkwam op het pijporgel in de aula, o.a. de begeleiding van het Schoollied (*'Halo, op 't feestelijk samenzijn! een krachtig fris lied Lyceïsten!! Wij willen zien de zonneschijn! Wij willen zijn idealisten – Met stemmen van metaal en staal verklanken wij onz' eigen tale.. etc'*). Het voorspel bestond uit de noten GDG - BGB: als ik er aan denk hoor ik het nog duidelijk; maar ik heb dan ook zelf wel eens het Schoollied begeleid.

Op het schoolorgel, een zonderling instrument, passend bij het merkwaardige interieur van de aula en waard om als een nationaal monument te worden gekoesterd. Maar ik heb wel eens horen verluiden dat het orgel door een paar vooruitstrevende binnenhuisarchitecten is gesloopt, laten we bidden dat het niet waar is, ik wil het niet weten.

Het is nu zestig jaar geleden dat ik eindexamen deed. Kort daarna ging ik uit Nederland weg en daarna zijn mijn contacten met Dr Van Wijk verwaterd. Niet met Bomhoff, die ik zelfs nog wel eens in Parijs ontmoet heb. Maar het verdriet mij enorm dat ik nu niet één souvenir meer bezit met betrekking tot de leraar met wie ik mij het meest verwant voelde: de begaafde wiskundige (want dat was hij) Dr L.A. van Wijk. Hij moet al jaren geleden zijn overleden - hierbij alsnog mijn diep gevoelde rouwbeklag; ik zou dankbaar zijn als iemand mij in contact kon

brengen met familie en/of bekenden. Ik bezit van hem geen brief, geen tekening*), geen foto meer. Ik herinner mij zijn voornaam niet, zo ik die al ooit heb geweten. Wel moet ik nog ergens het manuscript hebben van een artikel van hem, getiteld 'De afgeleide van de functie van Weierstrass'.

Voor wie dit iets zegt: het bijzondere van de functie van Weierstrass is dat hij wel continu is maar niet differentieerbaar, anders gezegd geen afgeleide heeft. Wat had Van Wijk over deze functie te melden? Ik weet het niet meer, ik ben het vergeten, en het manuscript is zoek.

Ziedaar mijn Lyceumtirade bij het van mijn schoolvriend Remco Campert ontvangen estafettestukje, dat ik nu op mijn beurt moet doorgeven aan een vroegere medeleerling. Voor mij zou dat Paul Jansse moeten zijn, toen al een bijzondere geest, *en passant* voorzitter van de Schaakclub, maar Paul Jansse leeft helaas niet meer. Datzelfde geldt voor mijn klasgenoot Johan B.W. Polak, die deze opdracht als een kolfje naar zijn hand zou hebben beschouwd. Maar mijn hoop is nu gevestigd op nog een andere stem van metaal en staal, namelijk die van Hans R. Eyl - die leeft voor zover ik weet nog wel, ik hoop dat we hem kunnen bereiken.

Leiden, April 2008

**) Naar het schijnt heeft de redactie van het OLO-bulletin mijn tekening van Dr L.A. van Wijk toch nog weten te achterhalen; deze gaat dan ook hierbij.*

Dr. C.P. Gunning

Dr. L.A. van Wijk

Dr. J.G. Bomhoff

De redactie van HALO memoreert in het eerste nummer van 2007 het 90-jarig bestaan van de school, waarbij ervan werd uitgegaan dat ook de schoolkrant 90 jaar geleden werd opgericht:

“NEGENTIG JAAR HALO” !

Dit is een logische gevolgtrekking, die echter niet klopt want – jammer voor de redactie! – het is pas dit jaar dat het 90-jarig bestaan van HALO kan worden gevierd.

De berichten voor de leerlingen werden aanvankelijk opgenomen in het blad “Mededeelingen aan de Ouders” en daarover waren de leerlingen niet erg enthousiast. Daarom besloot een groepje leerlingen in april 1918 een eigen blad op te richten en wie zich mocht afvragen waar die datum vandaan komt, kan ik verwijzen naar de hiernaast afgebeelde penning. Ik ontving hem een poosje geleden van de in de VS wonende Elly Wierda-Klein Bog (examen 1941), die ook haar schoolfoto’s afstond voor het archief: “Deze memorabilia stuur ik aan jou, misschien dat het schoolarchief er iets aan heeft. Ook de HALO-penning, die ik als redactrice aan een mooi blauw lint op vele gelegenheden om m’n nek had hangen”. Het lijkt waarschijnlijk dat de redactie deze penning in 1938 ontving, ter gelegenheid van het 20-jarig bestaan.

Op mijn verzoek heeft Ina Faddegon - medewerkster op de administratie, die ook het archief onder haar hoede heeft - het eerste nummer, dat op 3 oktober 1918 werd uitgebracht, tevoorschijn gehaald. Het blad stond wat je noemt nog in de kinderschoenen, getuige de afgedrukte tekst, maar later werd de inhoud beslist steeds meer lezenswaardig. De oprichters van toen zouden heel tevreden zijn als ze wisten dat HALO nog steeds bestaat en zelfs in 2007 werd uitgeroepen tot de beste schoolkrant van Nederland!

De OLO-redactie vroeg één van de vele oud-hoofdredacteuren haar herinneringen aan HALO op te schrijven. Vanzelfsprekend houdt onze redactie zich aanbevolen voor ervaringen van redactieleden uit andere periodes!

Paula van Cleef-Joachimsthal

1E JAARGANG

3 OCTOBER 1918

No. 1

Het Amsterdamsch Lyceisten Orgaan.

ABONNEMENT:
per jaar . . . f 2.75

Redacteur:
J. WERNER PRINS,
Sarphatistraat 26.
Adm.: Vondelstraat 47.

ADVERTENTIEN:
Per regel . . . f 0.15
Bij abonnem . . . „ 0.10

H. A. L. O. 1)

H. A. L. O.'s eerste nummer is verschenen, en wij verheugen ons met de geboorte van dit Lyceumkind. In zijn eerste jaren zal het nog weinig schoons kunnen geven: het krijten is kinderpoëzy en wij mogen tevreden zijn als baby flink groeit, geestelijk en ook lichamelijk. Daar voor is veel zorg noodig en ik durf wel voorspellen, dat het niet gemakkelijk zal zijn de kleine H. A. L. O. goed groot te brengen. Alle Lyceisten deelen de vader- en moederplicht en samenwerking is dus noodzakelijk, wil er een flinke man van hem groeien!

Over Ingezonden Stukken.

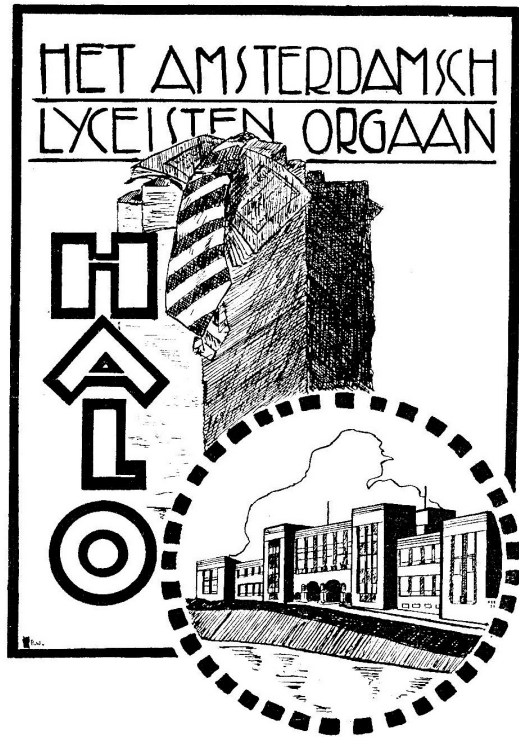
„Ingezonden Stukken” van Lyceisten ontvangen wij met genoegen, men sture ze naar de Redactie: Sarphatistraat 26. De copy wordt in den regel niet teruggegeven, bij plaatsing in geen geval. Wil men dat over een bepaald onderwerp geschreven wordt, zoo wende men zich eveneens tot de Redactie en wel schriftelijk. Meisjes kunnen ook dergelijke verzoeken indienen aan de vertegenwoordigsters van hun klasse, die dan voor hen het verlangde stuk kan schrijven of hunne verzoeken aan de Redactie te kennen geven.

Blijkbaar werden meisjes in 1918 anders behandeld dan hun mannelijke mede-leerlingen...

*“all pupils are equal, but some pupils are more equal than others”
(vrij naar Orwell)*

In de eerste decennia van het HALO-bestaan werd er veel werk gemaakt van de omslagen. Een selectie:

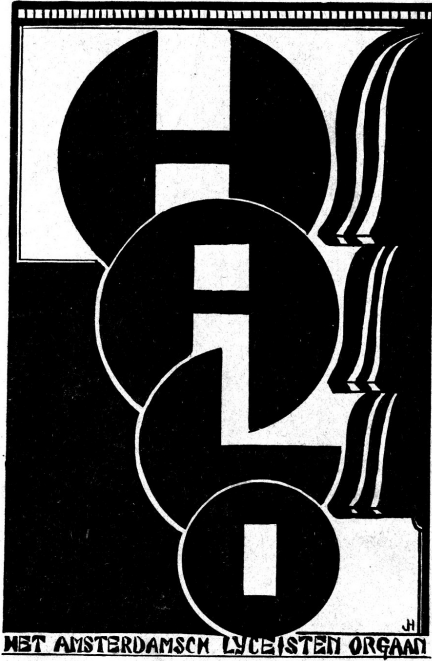
9e JAARGANG 11 SEPTEMBER 1926 No.

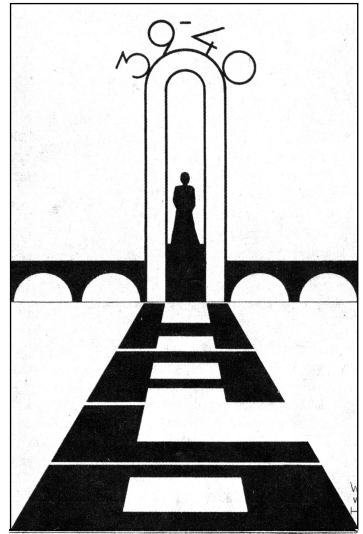
7e JAARGANG 29 NOV. 1924 No. 7

10e JAARGANG 2 JUNI 1928 No. 17

8e JAARGANG 19 SEPTEMBER 1925 No. 2

No. 1

HALO in Flower Power-tijd.

door Benny Plaisier-Kerstens (1971)

Aan het eind van de jaren zestig heb ik bijna drie jaar in de redactie van HALO gezeten, waarvan twee jaar als hoofdredactrice.

Het waren roerige tijden; het Rode Boekje voor Scholieren kwam uit, iedereen had de mond en gedeeltelijk het hoofd vol van "inspraak" vooral in dingen waar we helemaal geen verstand van hadden, de oorlog in Vietnam was in volle gang en één van de gevolgen daarvan was dat HALO min of meer onder censuur kwam te vallen.

Iemand had een stukje geschreven over de oorlog in Vietnam waarin een "bevriend staatshoofd" voor moordenaar werd uitgemaakt. Voor zover ik me kan herinneren, was dat stukje geplaatst en werd pas nadat HALO was uitgekomen ontdekt dat "zoiets" niet kon. De heer Veltman, leraar Nederlands en beschermheer van HALO, werd daar waarschijnlijk op aangesproken en trok zich terug. De redactie trad af. HALO mocht niet meer uitkomen zonder voorafgaande goedkeuring van rector en curatorium. Er werd op de gangen en op de brug heel wat afgeleuterd over de "beknotting van de persvrijheid" en dergelijke, maar een stelletje HBS'ers nam het voortouw om toch weer een HALO uit te brengen. Eric Veth werd hoofdredacteur, Ronnie Naftaniel, Jan Schopman, Piet Visser en ik redacteerden. Ik was de jongste en zat in de derde. Voordien was HALO geloof ik altijd een gymnasiumaangelegenheid geweest, dus in de strakke hiërarchie van de school was een hbs-gerunde schoolkrant iets bijzonders. Beschermheer werd de heer Tholen, die echter die titel niet wenste te gebruiken (vanwege de hem opgelegde censorfunctie) en zich liever "adviseur" liet noemen. "Censor" mocht natuurlijk helemaal niet: het waren roerige tijden, waarin wij moeizaam probeerden uit te vinden hoever we konden gaan en waar we "los" mochten en waar we nog aan de leiband van de ouderen moesten lopen.

Persoonlijk had ik er niet veel moeite mee dat de kopij voor HALO eerst gelezen moest worden door een van de docenten. Ik had, geloof ik, ook niet erg veel "politiek gevoel", interesse in buitenlandse betrekkingen, oorlogen aan de andere kant van de wereld en al die moeilijke dingen waar je als puberende scholier geen moer mee opschoot. Heel kortzichtig, eigenlijk, maar de schoolpolitiek was veel interessanter dan de landelijke.

Het runnen van de schoolkrant was een prachtig excuus om niet altijd in de lessen te verschijnen. HALO was erin geslaagd om bij een aantal instellingen en bedrijven op de perslijst te komen en zo lag er regelmatig een uitnodiging voor een persconferentie en zelfs een première in de bus. Helaas was een hoop van de info niet altijd interessant genoeg voor de verwende lezertjes van ons orgaan, maar de

koffie, broodjes en glaasjes sherry werden door onze redactie met liefde geconsumeerd... en met dubbele liefde als je daardoor een uurtje of twee van school kon wegblijven...

Voor zover ik me herinner probeerden we in HALO een mix van schoolnieuws, stadsnieuws en verhalen en artikelen op te dissen. Het was moeizaam werk. Niet zozeer het schrijven van stukjes, ik had het krantje met liefde in mijn eentje volgeschreven, maar wilde natuurlijk het liefst een mix van “wat er allemaal aan de hand was op school en eromheen” uitbrengen. Het binnenhalen van andere kopij, het drammen tegen medeleerlingen om hun beloften in te lossen en hun stukjes tijdig aan te leveren, was een strijd tegen de bierkaai.

In het schooljaar 1967-'68 kwam HALO uit in een staand oblong formaat, telkens in een andere kleur gedrukt. Er waren nog geen computers en van die handige opmaakprogrammaatjes, dus het was vloeken en zuchten om de teksten in het juiste formaat aangeleverd te krijgen bij de (offset)drukker. Je was in die tijd al blij met Typ-ex, wat een hele vooruitgang was ten opzichte van het gummetje, wat vieze vlekken maakte, die zichtbaar werden bij het fotografisch opmaken van de drukplaat. Het volgend schooljaar gingen we snel over naar een handzamer formaat, ook half A-4, maar dan in de breedte gevouwen in plaats van in de lengte.

In de redactie zaten toen behalve ik Gerrit Marcus, Paul Polak, Theo Korthals Altes; administrateur was Paul Broekema, die via zijn vader contacten had met een drukkerij en er ook voor zorgde, dat er advertenties binnenkwamen, want HALO moest zichzelf grotendeels bedruipen in die jaren. Zonder Paul was er van HALO waarschijnlijk niet veel terecht gekomen, want hij had een ongelofelijk doorzettingsvermogen en wist aan vele dingen een mouw te passen.

Eind schooljaar 1968 kregen we een nieuwe redactiekamer in de oostertoren aan de Jan van Goyenkade. Dat was eigenlijk het allermooiste van het hele redactieschap; op avonden dat we de gedrukte krant tot een geheel vouwden en nietten, konden we “nazitten” in ons eigen onderkomen. We ontdekten een opening in een muur, waardoor je in de ruimte tussen de gangen en de plafonds kon komen. Op een avond kwamen we zo uit in een ruimte boven het toneel van de aula, waar volgens overlevering onderduikers hadden gezeten in de oorlog. Geweldig spannend allemaal en waarschijnlijk zeer verboden, maar wie deed je wat? Wij hielden onze monden wel!

In de toren hielden we ook onze redactievergaderingen en als het lokaaltje waardoor we in de toren konden komen niet gebruikt werd, konden we ons er ook overdag in verschansen. Er was (natuurlijk) een elektrisch plaatje en koffie en thee, dus een hemel voor een lyceïst!

In het schooljaar 1968 -'69 werd HALO voornamelijk gevuld met sociaal nieuws

van wat zich op het lyceum afspeelde. Schoolraadvergaderingen en feesten werden uitgebreid verslagen, alsook de sportwedstrijden en interlyceales; zelfs met foto's! We gaven zelfs een extra editie uit om te memoreren, dat het 50 jaar geleden was dat de eerste steen voor het gebouw gelegd werd op 15 november 1918. Als redactie waren we kennelijk bijzonder met het gebouw en het schoolleven begaan en minder met het literaire van de krant. Wat dat betreft werden onze inspanningen ook niet echt gewaardeerd; het was de tijd van Simon Vinkenoog, Roel van Duyn, provo, het Lieverdje, kabouters, love-ins in het Vondelpark en lange haren. Als je niet "progressief" was en vond dat een gedicht toch een zeker metrum en rijm nodig had, viel je niet in de smaak bij de zelf-geproclameerde kunstzinnige incrowd.

We gingen wel kijken bij de love-ins in het Vondelpark en bij de manifestaties bij het Lieverdje, de bezetting van het Maagdenhuis, de bestorming van het Amerikaanse Consulaat, maar altijd gewapend met onze "perskaart" en we voelden ons eigenlijk ook nauwelijks verbonden met diegenen die schreeuwden om inspraak en vernieuwing. We hadden het waarschijnlijk veel te goed. Dr. Gunning was zijn tijd zo ver vooruit geweest, dat op het Amsterdams Lyceum al sinds jaar en dag een schoolraad met een DB en al die clubs waren waar je eigenlijk alles mee kon, terwijl op andere scholen gestreden moest worden over zaken die al schoolgeneraties gemeengoed waren op het Amsterdams.

Dat HALO in 1967-'68 zijn persvrijheid kwijtraakte en dat tijdens mijn hoofdredacteurschap en ook dat van Gerrit Marcus daarna alles gelezen en beoordeeld moest worden, was een domper op het vrije leven van het Amsterdams Lyceum, maar de "generatie-gap" van de jaren 60 was best heftig en de "oude garde" was nog niet verslagen.

In zijn rede bij de opening van het schooljaar '69-'70 had de rector Dr. Van Pesch het dan ook over "onrust", "vernieuwing", "normen" en hij waarschuwde voor het klakkeloos neerhalen en afbreken van oude normen en waarden, zonder in staat te zijn er iets nieuws en beters voor in de plaats te stellen. Deze openingspeech is nog steeds up-to-date en zou elk jaar opnieuw kunnen worden gehouden. Ook Van Pesch was iemand met een geweldige visie en een begiftigd docent bovendien.

Na de 2e HALO van 1969-'70 begon het schoolwerk toch te roepen en trad ik af als hoofdredactrice. De Mammoetwet was in werking getreden en ik moest zorgen dat ik tijdig van school kwam om niet verstrikt te raken in MAVO, HAVO en andere vreemde zaken. Het lyceum telde toen ongeveer 850 leerlingen, die ik bijna allemaal bij naam kende, maar van wie ik me nu nog maar een paar gezichten voor de geest kan halen. Je weet niet, wat je allemaal verliest aan herinneringen tot je ze probeert op te halen!

Maar één ding is er dat nooit verbleekt: dat is ons goed, ons trouw lyceum!

De loting

door Drs. R. Schoonveld

Na drie jaar niet te hebben hoeven loten, was het dit jaar weer zover. De belangstelling voor onze school was zo groot, dat er bij de aanmelding voor de eerste klas van het komend schooljaar geloot moest worden. Uiteindelijk moesten er 31 kinderen worden uitgeloot. Voor ons een compliment, maar dat positieve aspect wordt sterk overschaduwd door de teleurstelling die we moesten veroorzaken in 31 gezinnen. Natuurlijk komen die 31 kinderen ook wel goed terecht, want er zijn geen slechte scholen in ons land, maar het is toch vervelend om niet op de school van je eerste keus terecht te kunnen, nadat je daar eerst enthousiast voor was gemaakt en geworden.

Plaatsing op een categorale vwo-school is landelijk inmiddels een soort hype geworden, lijkt het wel. In Haarlem zijn de zaken kennelijk minder goed gereguleerd dan in Amsterdam, want daar zijn er al diverse gerechtelijke procedures aangekondigd omdat de regels daar niet goed zouden zijn gevolgd. Wat dat betreft petje af voor de gemeente Amsterdam, die een aantal jaren geleden al door de invoering van de zogenaamde Kernprocedure de regels voor aanmelding duidelijk heeft vastgesteld en daarin alle scholen mee kreeg.

Maar hoe zit het nu met die hype? Zijn er nu twee keer zoveel slimme kinderen als tien jaar geleden, toen de drie gymnasia samen de enige drie categorale vwo-scholen waren? Biologisch gezien lijkt dat erg onwaarschijnlijk, en wie naar de echte cijfers kijkt, ziet dat het anders ligt. Op de site van de onderwijsinspectie (www.owinsp.nl) kun je de aantallen adviezen per school vinden en daaraan kun je zien dat kinderen met een vwo-advies tegenwoordig duidelijk minder naar een vwo-havo-school gaan dan vroeger: nu ongeveer de helft ten opzichte van zeven jaar geleden. Kennelijk trekken de categorale vwo-scholen de slimme leerlingen meer dan vroeger. Dat klopt ook wel met mijn waarneming dat tegenwoordig de leerlingen weer meer belang hechten aan het behalen van hoge prestaties dan ze vroeger deden. Vroeger schaamde een goed presterende leerling zich nog wel eens voor zijn of haar goede resultaten, bang voor “studje” te worden uitgemaakt. Dat verschijnsel is niet helemaal verdwenen (per slot van rekening bestaat de puberteit nog steeds!) maar de verandering is duidelijk merkbaar.

Nu zijn er zes categorale vwo-scholen in Amsterdam: vijf gymnasia (althans als ik het Cygnus gymnasium meetel, dat zich langzaam aan het losmaken is van het Pieter Nieuwland college) en één lyceum, het onze. Ik merk daarbij wel dat zeer velen nog een verkeerd beeld hebben van het verschil tussen gymnasium en athe-neum. Nog steeds bestaat het beeld dat het gymnasium een ander soort opleiding

is, die vooral voor de veel betere vwo-leerlingen is bedoeld. Wellicht berust dat misverstand nog steeds op de verschillen die vóór 1968 bestonden, toen gymnasium echt een heel ander programma had dan de voorganger van het atheneum: de HBS. Echter, op gymnasium en atheneum is de inhoud van alle vakken volstrekt hetzelfde, er is maar één verschil: wie een gymnasiumdiploma wil behalen, zal examen in Latijn of Grieks moeten hebben gedaan. Dat er daarnaast zowel op gymnasia als bij ons veel mogelijkheden zijn voor leerlingen die meer dan het gewone programma willen, staat los van de officiële verschillen. Misschien moeten we wel een voorlichtingscampagne beginnen om stad en land duidelijk te maken wat de overeenkomsten zijn tussen gymnasium en atheneum. Of de verschillen, want dan zijn we sneller klaar.

Het Amsterdams Lyceum in de pers

Het Parool 15 maart 2008:

Amsterdams Lyceum heeft grootste overschot aanmeldingen

Het Amsterdams Lyceum in Oud-Zuid is, gezien het aantal aanmeldingen boven het aantal dat een school kan bergen, dit jaar de populairste school van de stad. Op deze school moet het grootste aantal aankomende brugklassers worden uitgeloot. Er zijn 205 aanmeldingen, terwijl er maar 168 plaatsen zijn.

Hellen Andriessen, plaatsvervangend rector, legde in het daarna volgende interview uit waarom het helaas niet mogelijk is alle aangemelde leerlingen te plaatsen. “Het is natuurlijk leuk dat onze school zo populair is. Maar het is niet leuk kinderen uit te loten”.

Het Parool 14 februari 2008:

Onlangs heeft de commissie-Dijsselbloem een streng oordeel uitgesproken over de onderwijsvernieuwingen van de afgelopen decennia. Door haar inconsistente beleid heeft de overheid het onderwijs meer kwaad dan goed gedaan.

Journalist Loes de Fauwe van Het Parool schreef een artikel waarin onder anderen rector Roel Schoonveld zijn commentaar geeft op het rapport. Uit dit interview volgen hier wat relevante passages:

“En nu maar zien op te krabbelen na de vernieuwingen”

Hij is blij dat *'het allemaal eens wordt gezegd'*. Vernieuwing na vernieuwing werd doorgevoerd zonder dat er een degelijke wetenschappelijke basis voor was.

"Telkens zogenaamd iets nieuws, met al die politieke sauzen er overheen. Ik heb hier in huis op een gegeven moment het woord Studiehuis verboden. Het aardige nu is wel de acties van de scholieren tegen die urennorm. Ophokken is natuurlijk een moderne term voor Studiehuis. Want dat Studiehuis, met zelfstandig leren en dat voor pubers, dat werkt natuurlijk niet".

Hij gaat graag uit van didactische basisprincipes dat er een docent is, die de kinderen wat kan leren. *"Ook zonder die zogenaamde vernieuwingen waren de andere methodieken van lesgeven er toch wel. Je kunt frontaal lesgeven, je kunt in groepjes werken, discussies houden, afhankelijk van het vak. Een deskundige wéét hoe hij iets moet overbrengen."*

Hij is bijna een kwart eeuw rector, dus hij heeft alle vernieuwingen langs zien komen. Wel eens gedacht: krijgen jullie in Den Haag het heen en weer maar? *"Nou, je haalt altijd het goede eruit. Zoals bij voorbeeld de profielen in de tweede fase, dat was nuttig. Dus bepaalde ideeën werden gebracht als volstrekt nieuw, terwijl ze in de praktijk al bestonden. Want het idee dat leerlingen alleen maar docenten zouden 'volgen', bestond al niet meer. Een goede leraar laat leerlingen voortdurend werken. Ze moeten actief zijn, want dan leer je meer."*

Inderdaad, er is veel gemopperd. *"Het was een opeenhoping van frustraties, maar uiteindelijk heeft iedereen het op zijn eigen manier opgelost."* Dat geldt in elk geval voor hem: *"Ja, en dat kon ook doordat wij een kleine zelfstandige school zijn. Want alle problemen hangen natuurlijk samen met dat andere verschijnsel, dat van de gigantische schaalvergroting in het onderwijs."*

Nu heeft de onderzoekscommissie na al die jaren het 'onderwijsveld' gelijk gegeven. Maar of en hoe het allemaal wordt teruggedraaid? *"Dat zal wel een langdurige zaak worden."*

"Het heeft toch allemaal met elkaar te maken? Ben je een kleine kruidenier met een eigen toko, dan werk je door tot tien uur 's avonds. Ben je een winkelbediende in de supermarkt, dan ga je klokslag zes uur naar huis. Aan een eigen organisatie verpand je je hart, niet aan een grote organisatie. Dus die schaalvergroting moet als eerste van de baan, dan komt de rest vanzelf wel in beweging."

Denkt hij ooit: Wat hebben we allemaal weggegooid? *"Nee, als ik naar jeugd kijk, is die niet minder gemotiveerd dan vroeger, het is anders. Er wordt nu beter lesgegeven dan twintig jaar geleden, maar dat is niet beter dankzij de overheid."*

Zoals u ongetwijfeld in de pers hebt gelezen is begin dit jaar Herman Sandberg overleden. Herman was vanaf de derde klas leerling van onze school en regent in het lustrumjaar 1937.

In het OLO-bulletin nummer 7 van januari 1991 verscheen een uit NRC Handelsblad overgenomen interview waarin Herman terug keek op zijn lyceumtijd en dat wij hieronder opnieuw afdrukken.

Het Amsterdams Lyceum : “De redding van mijn opleiding”

*uit een interview met Herman Sandberg door
Frits Abrahams in NRC Handelsblad van 9 juni 1990*

Op de HBS struikelde hij over de exacte vakken. Dan maar naar het gymnasium, adviseerde de directeur. Hij belandde op het Amsterdams Lyceum.

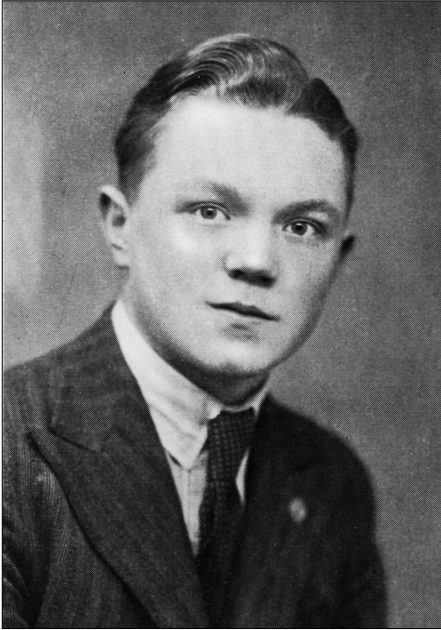
“Het werd de redding van mijn opleiding. We hadden een leraar Grieks die een nieuwe wereld voor me liet opengaan. Hij beperkte zich niet tot het bijbrengen van vertaaltechniek, maar behandelde ook lange teksten en hele dialogen om je iets te laten snappen van het denken van Socrates, Plato.

De rector, dr. C.P. Gunning, was een onderwijsvernieuwer, hij wilde de school vooral laten functioneren als een gemeenschap. Er bestond een sterk gevoel van solidariteit. Ik vond het prettig ergens bij te horen, dat verlangen heeft mijn handelen tot in de oorlog mede bepaald. Mijn beste vrienden komen nog steeds uit het kringetje van die school.”

U kwam op slag in een heel ander milieu terecht – hoe redde u zich daar?

Het was een aanzienlijk ander sociaal peil. De bovenlaag werd bepaald door aanvoer uit de De Lairesestraat, de Apollolaan en omstreken. De HBS was een nogal volkse school geweest, het Lyceum was een ‘nette’ school met ‘nette’ kinderen. Veel joodse kinderen trouwens: mijn examenklas bestond voor meer dan de helft uit joodse leerlingen, van wie bijna niemand de oorlog heeft overleefd.

“Ik kwam opeens in heel andere huizen, soms bij mensen die een grote staat voerden – met huisknecht en al. Ik voelde me er na een poosje niet meer zo uit de toon vallen. Dat had voor een deel ook te maken met het sterke, sociale zelfbewustzijn van mijn moeder. Een keurig klein mevrouwtje, knap en met een uitstekend taalgebruik – die hoefde voor mijn gevoel voor niemand onder te doen. Mijn vader evenmin, dat was een geestige, stijlvolle man”.

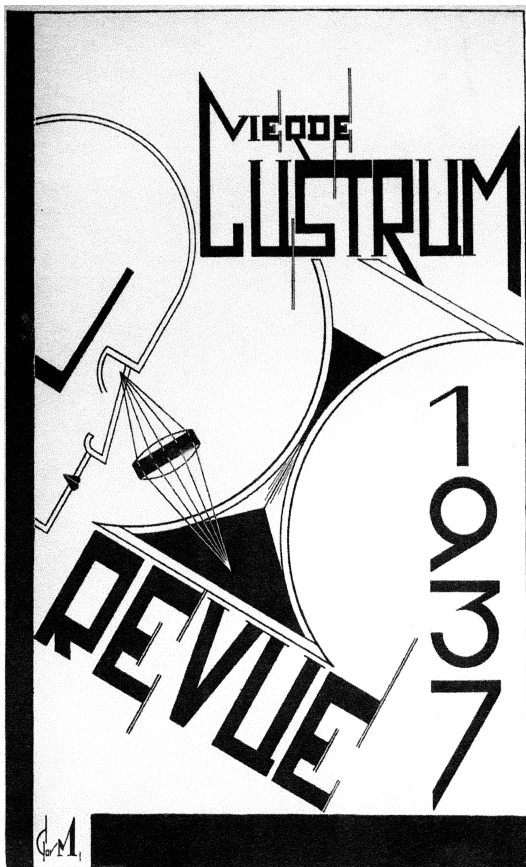

HERMAN SANDBERG 1936–1937

“De hockeyclub Amsterdam kreeg een groot deel van zijn spelers van het Amsterdams Lyceum. Ik ging er ook spelen. Op school werd ik geaccepteerd. Het laatste jaar werd ik gekozen tot voorzitter van het dagelijks bestuur van de schoolraad. Dat betekende contact met gelijksoortige lycea, organisatie van festiviteiten, het houden van toespraken – erg leuk. Je hoorde opeens tot een bepaalde vorm van establishment. Gunning had er ook een titel aan gehecht: je was regent voor een jaar.”

Onderstaande foto ontving de redactie van Constance (Stans) Wibaut, die als onderdeel van de door Siegfried Odewald geschreven lustrumrevue 1937 (zie volgende bladzijde) een act met Herman ten tonele bracht. Zij was de ‘werkster’ en hij de glazenwasser, die in onvervalst plat Amsterdams vertelden wat zij van deze school en de leerlingen vonden.

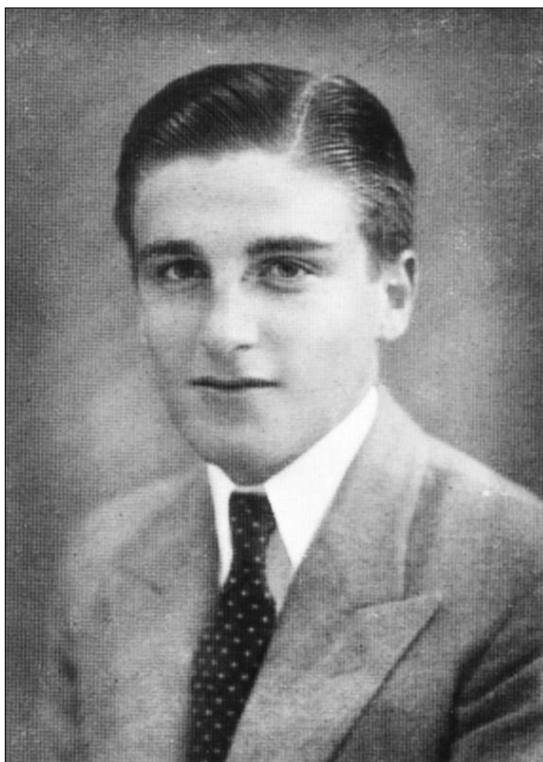
VOORWOORD

Dank zij de welwillende medewerking van den Heer Dr. C. P. Gunning zijn wij in staat hierbij den leerlingen en oud-leerlingen de revue, die zulk een belangrijke rol heeft gespeeld op ons vierde Lustrum, aan te bieden.

Ook hier mogen wij Siegfried Odewald nog wel hartelijk bedanken voor het belangrijke aandeel dat hij heeft gehad in het slagen van onze Lustrumviering

Wij hopen, dat dit boekje voor velen een herinnering zal blijven aan een Lustrumviering, die ons geleerd heeft wat wij, allen samenwerkend, kunnen presteren.

HET DAGELIJKS BESTUUR.

Siegfried Odewald (eindexamen gymnasium 1937), rechtenstudent, is in 1941 omgekomen in Mauthausen. In het gedenkboek schrijft rector Gunning: 'Wij denken aan hem terug als trouwe hulp elk jaar op onze Diës, regisseur van vele toneelstukken; schreef in 1937 de Lustrumrevue. Zijn hartelijke trouw en trouwe hartelijkheid blijven ons onvergetelijk.'

Constance voegde hieraan nog enkele herinneringen toe aan haar andere toneelrollen, daarbij blijk gevend van een fabelachtig geheugen:

Ik herinner mij een stukje uit een sketch tussen Julius Caesar en zijn vrouw Portia (ik was Portia, Julius Caesar was ?)

P.: “Ach Cees” (hilariteit), “blijf nu vandaag eens eindelijk thuis. Ik heb je in geen week gezien en al het plezier is er voor je vrouwtje vanaf. In de senaat geeft het toch niet of je een dag niet met die oudjes praat? Besluiten neem je toch wel zelf bovendien, ik heb je in mijn droom vannacht zo eng gezien: je bloedde en heel Rome was verblijd en dompelde al wat het had in jouw ellendigheid!” (P. valt op de knieën.)

C.: “Kniel niet, geliefde Portia, laat het trillen van Uw mond, die dra in snikken uit zal barsten toch bedaren en orden Uwe gouden doch verwarde haren!”

Dan nog een lied uit een revue. Gunning had verboden dat de bakkerskar van Carels - uit de Cornelis Krusemanstraat - zich in de pauze bij het Lyceum zou ophouden met luxe gebak en puddingbroodjes (die gretig aftrek vonden!). Dat vond Gunning te luxe voor ons, een andere bakker met ‘kadetjes’ en sprits mocht wel. Obesitas was nog geen probleem.

Wij zongen in die revue een lied met het refrein:

Want is 't soms Carels' schuld dat wij zijn broodjes kopen/
Ach Carels is bij ons nu eenmaal favoriet/
En dat wij in de pauze toch naar Carels lopen/
Dat is waarachtig Carels' eigen schuld toch niet?

op de wijs van de Duitse Schlager:

Was kann der Siegismund dafür dasz er so schön ist/
Was kann der Siegismund dafür dasz man ihn liebt?/
Und dasz er immer bei den Damen
gern gesehen ist/
Was kann der Siegismund, der Siegismund dafür?

Graag wil ik nog twee docenten memoreren, aan wie ik veel te danken heb: juf-frouw Krijn die Nederlands gaf en ons onder andere leerde een sollicitatiebrief te schrijven en bedankbriefjes voor een feest of een logeerpartij. En de heer Frans, docent Frans. Hij was klein en rond, maar kon prachtig voordragen uit *Cyrano de Bergerac: Nous sommes les Cadets de Gascogne*, onvergetelijk!

Constance Wibaut (1938)

Van het secretariaat

Adresboek uitgave 2007

Het adresboek kan worden besteld door € 7,50 over te maken naar rekening 46.78.07.493 te Warmond.

Supplement nr. 1

Dit bevat aanvullingen en wijzigingen op het adresboek en wordt u op aanvraag gratis toegezonden.

Foto's Dies

volledige fotoserie op onze website WWW.oudleerling.eu

in memoriam (jaartal heeft betrekking op het jaar van schoolverlaten)

Jan Kees van Frayenhove (1966)

Mart Spiro (1941)

Herman Sandberg (1937)

Bert Perk (1947)

Mina Bosch van Rosenthal-den Tex (1923)

Dick van Leijden (1937)

Els Moesbergen-Smit (1946)

Erik Warners (1942)

Polly Loeb (1942)

Maurits Bosch (1935)

Gerard Remmert (1934)

Herman Volz (1956)

Angelic Luymes-van der Voort van Zijp (1936)

Wouter Janse (1974)

Drs. G.F.B. Hoevenagel

(oud-docent handelswetenschappen 1950-1960)

Mevr. M.J.C. van der Meulen-Zijlstra (oud-docente Engels 1974-1984)